

Nr 59

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i civilförsvarslagen (1960:74); given Stockholms slott den 13 mars 1970.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden och lagrådets protokoll, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag om ändring i civilförsvarslagen (1960:74).

GUSTAF ADOLF

Sven Andersson

Propositionens innehåll

I propositionen föreslås att förordnande om beredskapstjänstgöring för civilförsvarspliktiga skall kunna meddelas av Kungl. Maj:t om det är nödvändigt med hänsyn till försvarsberedskapen. Tjänstgöringen föreslås ha en längd av högst 180 dagar för värnpliktig som är inskriven i civilförsvaret och högst 30 dagar för annan civilförsvarspliktig.

Förslaget föranleder ändring i civilförsvarslagen. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 1970.

Förslag

till

Lag

om ändring i civilförsvarslagen (1960:74)

Härigenom förordnas, att 12 § 1—3 mom. civilförsvarslagen (1960:74) skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

12 §.

1 mom. Civilförsvarsplikt skall — — — i civilförsvartjänst.

Om det är nödvändigt med hänsyn till försvarsberedskapen äger Konungen förordna, att civilförsvarsplikt skall fullgöras även under tid, då civilförsvarsberedskap icke råder. I sådant fall får dock värnpliktig som är inskriven i civilförsvaret tagas i anspråk sammanlagt högst ett-hundraåttio dagar och annan civilförsvarspliktig sammanlagt högst trettio dagar.

2 mom.¹ Under annan tid än i 1 mom. sägs är civilförsvarspliktig icke skyldig att tjänstgöra i civilförsvaret annat än för utbildning och övning.

2 mom. I andra fall än i 1 mom. sägs är civilförsvarspliktig icke skyldig att tjänstgöra i civilförsvaret annat än för utbildning och övning.

Civilförsvarspliktig, som — — — sextio dagar.

Envar civilförsvarspliktig — — — till utbildning.

3 mom. Utan hinder — — — vid krigsmakten.

Har Konungen beslutat att beredskapsövning enligt 27 § 2. värnpliktslagen må anordnas vid krigsmakten, äger Konungen tillika förordna, att värnpliktig, som avses i nästföregående stycke, må åläggas tjänstgöring för utbildning och övning i civilför-

¹ Senaste lydelse 1960: 654.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

*svaret sammanlagt högst etthundra-
åttio dagar utöver den tid, som han
enligt vad förut sagts är skyldig att
fullgöra sådan tjänstgöring.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1970.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 6 februari 1970.

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, WICKMAN, MOBERG, BENGSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *beredskapstjänstgöring för civilförsvarspliktiga* och anför.

Civilförsvarsstyrelsen har i skrivelse den 29 augusti 1968 föreslagit sådan ändring i civilförsvarslagen (1960:74) att Kungl. Maj:t skall kunna inkalla civilförsvarspliktig personal till beredskapstjänstgöring även under tid när civilförsvarsberedskap inte råder. Med anledning av framställningen har inom försvarsdepartementet upprättats en promemoria angående beredskapstjänstgöring inom civilförsvaret. Över promemorian har yttranden avgetts av överbefälhavaren, civilförsvarsstyrelsen, beredskapsnämnden för psykologiskt försvar, rikspolisstyrelsen, socialstyrelsen, överstyrelsen för ekonomiskt försvar, arbetsmarknadsstyrelsen, länsstyrelserna i Stockholms och Kopparbergs län, samtliga civilbefälhavare och Svenska arbetsgivareföreningen. Civilbefälhavaren i Övre Norrlands civilområde har bifogat yttranden till civilbefälhavaren från länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens län.

Nuvarande ordning

Varje svensk medborgare är fr. o. m. det år då han fyller 16 år t. o. m. det år då han fyller 65 år skyldig att fullgöra sådan tjänstgöring i civilförsvaret som hans kroppskrafter och hälsotillstånd medger. Bestämmelser om civilförsvarspliktens omfattning återfinns i 12 § civilförsvarslagen och utbildningskungörelsen för civilförsvaret (1960:655). För de befälsanställdas tjänstgöringsförhållanden gäller kungörelsen (1962:578) om befälsanställning i civilförsvarets krigsorganisation.

Civilförsvarspliktig som är inskriven i civilförsvaret får med stöd av civilförsvarsplikten tas i anspråk för utbildning högst 30 dagar eller såvitt avser viss befälspersonal m. m. högst 60 dagar. Denna tid används i allt väsentligt för grundutbildning. Dessutom är varje civilförsvarspliktig skyldig att i

fred delta i övning som anordnas av civilförsvarsmyndighet högst 60 timmar under varje följd av tre kalenderår. Värnpliktig som är inskriven i civilförsvaret får i fred åläggas att delta i utbildning och övning under den längre tid som han efter inskrivningen i civilförsvaret kunnat åläggas att för motsvarande ändamål tjänstgöra i krigsmakten. För de befälsanställdas fredstjänstgöring gäller särskilda bestämmelser.

Beslutar Kungl. Maj:t med hänsyn till krigsberedskapen att beredskapsövning skall anordnas vid krigsmakten enligt 27 § 2 mom. värnpliktlagen (1941:967), kan förordnande också meddelas att värnpliktig, som är inskriven i civilförsvaret, får åläggas tjänstgöring för utbildning och övning i civilförsvaret motsvarande tid. Även de befälsanställda är då tjänstgöringskyldiga. Beredskapsövning för värnpliktiga omfattar tjänstgöring under högst 180 dagar utöver fastställd utbildningstid. För civilförsvarets del kan med tillämpning av nuvarande bestämmelser beredskapsövning komma i fråga endast för värnpliktiga som är krigsplacerade i regionala undsättningskårer (10 000 man) och för värnpliktiga som är krigsplacerade i det lokala civilförsvaret (ca 10 000 man). Dessa värnpliktiga har meddelats uppskov med värnpliktstjänstgöringen.

Möjligheter föreligger inte för civilförsvaret att i övrigt inkalla personal till tjänstgöring, som motsvarar beredskapsövning för värnpliktiga, förrän hotsituationen är så stark att Kungl. Maj:t förordnar om civilförsvarsberedskap. Sådant förordnande kan enligt 2 § civilförsvarslagen meddelas när riket är i krig eller krigsfara. Under tid då civilförsvarsberedskap råder är varje civilförsvarspliktig skyldig att tjänstgöra i den omfattning som är nödvändig med hänsyn till fientlig verksamhet eller fara därför samt till behovet av utbildning och övning i civilförvarstjänst. De befälsanställda är skyldiga att tjänstgöra under civilförsvarsberedskap och då värnpliktiga tas i anspråk för rikets försvar eller säkerhet.

I ett skärpt läge saknar civilförsvaret alltså möjlighet att innan förordnande om civilförsvarsberedskap meddelas hålla personal inkallad med stöd av civilförsvarsplikt, om man bortser från att viss värnpliktig personal inom civilförsvaret och de befälsanställda kan tas i anspråk för det fall att beredskapsövning anordnas vid krigsmakten. Civilförsvarets beredskapsåtgärder måste i allt väsentligt vidtas inom ramen för fredsorganisationen. Den är koncentrerad till civilförsvarsstyrelsen och länsstyrelserna. Den lokala ledningen av civilförsvaret i civilförsvarsområdena går över från länsstyrelserna till civilförsvarscheferna först vid civilförsvarsberedskap.

Frågan om att i civilförsvarslagen föra in bestämmelser som ger rätt att ta i anspråk civilförsvarspliktiga utan att civilförsvarsberedskap råder diskuterades när den nya civilförsvarslagen tillkom år 1960 (prop. 1960:5 s. 55 och 75—76). Beredskapsplanläggningen för civilförsvaret var emellertid vid den tidpunkten inte sådan att gällande bestämmelser om civilförsvarsplikten ansågs böra ändras.

Civildéforsvarsstyrelsens framställning och departementspromemorian

Civildéforsvarsstyrelsen anför i sin framställning, att civildeforsvaret under tid då civildeforsvarsberedskap inte råder i huvudsak har den beredskap som fredsansministrationsmedger, varjämte civildeforsvaret kan falla tillbaka på fredssamhällets resurser beträffande framför allt branddeforsvaret. Enligt styrelsens uppfattning kan den rent fredsmässiga beredskapen vara otillräcklig under vissa förhållanden. Åtgärder kan behöva vidtas för att stärka beredskapen innan förordnande om civildeforsvarsberedskap anses kunna meddelas. Om civildeforsvaret får möjlighet att i ett sådant läge inkalla även andra civildeforsvarspiktiga än värnpiktiga som är inskrivna i civildeforsvaret, kan enligt styrelsen beredskapen förstärkas på följande sätt. Personal kan finnas tillgänglig för information av allmänheten samt för sambands- och alarmeringsuppgifter. Civildeforsvarets möjligheter att mobilisera snabbt och medverka vid utrymning förbättras. Skyddsrum och andra skyddsanordningar för befolkningen kan ses över och möjligheterna att forcera utbildning och övning förbättras. Civildeforsvarsmateriel kan i viss omfattning läggas upp vid mobiliseringsplatser, viss bevakning kan ordnas och överförande av civildeforsvarets administration från länsstyrelser till civildeforsvarshefer kan förberedas.

Civildéforsvarsstyrelsen framhåller vidare att den åsyftade beredskaps-höjningen normalt kan nås om ca 1 500 civildeforsvarspiktiga inkallas för ledningstjänst m. m. och ca 6 500 civildeforsvarspiktiga för bevakningsuppgifter och undsättningsberedskap. De begränsade möjligheter som civildeforsvarslagen f. n. ger att kalla in civildeforsvarspiktiga för tjänstgöring som motsvarar beredskapsövning i krigsmakten är enligt styrelsen otillräckliga för att genomföra en nödvändig beredskapshöjning. Inte heller den övningstid om högst 60 timmar under varje följd av tre kalenderår som nu gäller civildeforsvarspiktiga i allmänhet medger tillräckliga inkallelser. Styrelsen bedömer det inte rationellt att söka tillgodose personalbehovet på frivillig väg. Mot denna bakgrund föreslår styrelsen att 12 § civildeforsvarslagen ändras så att civildeforsvarspiktiga får inkallas till beredskapstjänstgöring i samband med att värnpiktiga tas i anspråk för beredskapsövning. En bättre balans skulle då kunna nås i krigsmaktens och civildeforsvarets beredskap. För att nå samstämmighet med krigsmakten föreslås tjänstgöringstiden även för civildeforsvarets beredskapstjänstgöring omfatta sammanlagt högst 180 dagar. De sammanlagda kostnaderna för personal, materiel m. m. under en beredskapstjänstgöringstid om 30 dagar för ca 8 000 civildeforsvarspiktiga beräknas av styrelsen till i runt tal 19 milj. kr.

I *departementspromemorian* redovisas närmare de olika beredskaps-höjande åtgärder som kan behöva vidtas inom civildeforsvaret i ett skärpt läge, innan beslut om civildeforsvarsberedskap meddelas. Det framstår enligt promemorian som uppenbart att civildeforsvaret saknar nödvändiga personella resurser för att kunna fullgöra dessa beredskapsåtgärder. Därför

måste möjlighet öppnas för civildförsvaret att inkalla civildförsvarspliktiga i allmänhet till beredskapstjänstgöring. En sådan användning av civildförsvarsplikten bör emellertid komma i fråga endast när det oundgängligen behövs för civildförsvarets beredskap och för fullgörandet av de uppgifter som civildförsvaret fått sig ålagda. Som ram torde kunna anges att inte mer än 10 000 personer behöver kallas in till beredskapstjänstgöring dvs. mindre än fem procent av hela civildförsvarsorganisationen.

Departementspromemorian tar också upp frågan om längden av en beredskapstjänstgöring för civildförsvarspliktiga. Det kan enligt promemorian ifrågasättas om denna tid bör vara lika lång som tiden för beredskapsövning enligt värnpliktslagen. Tjänstgöringstiderna för civildförsvarspliktiga för utbildning och övning är ojämeförligt mycket kortare än motsvarande tider för värnpliktiga. Vidare är det avsett att beredskapstjänstgöringen skall omfatta endast en mindre del av civildförsvarets organisation. Det kan under sådana förhållanden vara mindre lämpligt och för den civildförsvarspliktige te sig som ett för stort ingrepp att underkastas tjänstgöringsplikt under en så relativt lång tid som 180 dagar. Skäl talar för att begränsa tiden till högst 30 dagar och att genom avlösningar på lämpligt sätt uppehålla tjänstdugligheten hos organisationen. Till beredskapstjänstgöring bör i första hand kallas in civildförsvarspliktiga i värnpliktsåldern.

Den föreslagna möjligheten att kalla in civildförsvarspliktiga till beredskapstjänstgöring nödvändiggör enligt departementspromemorian ändring i 12 § 3 mom. civildförsvarslagen. I samband därmed bör den nuvarande begränsningen att beredskapstjänstgöring skall avse utbildning och övning slopas. Det är bl. a. avsett att civildförsvarspliktiga under beredskapstjänstgöring skall kunna biträda även vid omhändertagande av flyktingar och andra beredskapsuppgifter som inte har karaktär av utbildning och övning.

Remissyttrandena

Förslaget att Kungl. Maj:t skall få möjlighet att kalla in civildförsvarspliktiga till beredskapstjänstgöring i civildförsvaret innan det råder civildförsvarsberedskap tillstyrks eller lämnas utan erinran av alla remissinstanser. *Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar* framhåller att beredskapstjänstgöring får anses vara ett smidigt sätt att stärka civildförsvarets beredskap utan att tillgripa civildförsvarsberedskap som är mera uppseendeväckande. Beredskapsnämnden betonar att det bör betraktas som lika självklart att den personella beredskapen inom civildförsvaret stärks i ett skärpt läge som att krigsmaktens värnpliktiga kallas in till beredskapsövning.

När det gäller den föreslagna anknytningen av civildförsvarets beredskapstjänstgöring till beredskapsövning enligt 27 § 2 mom. värnpliktslagen anser *överbefälhavaren*, att beredskapshöjande åtgärder inom civildförsvaret t. ex. för samband, alarmering och utbildning kan vara erforderliga utan att be-

redskapsövning vid krigsmakten nödvändigtvis måste genomföras. Enligt *civilbefälhavaren i Södra civilområdet* bör Kungl. Maj:t ha största möjliga handlingsfrihet att vidta lämpliga åtgärder inom olika sektorer av totalförsvaret. En formell hopkoppling av civilförsvarets beredskapstjänstgöring med värnpliktigas beredskapsövning är därför mindre önskvärd. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* framför som sin uppfattning att flyktingar kan komma till Sverige i sådan omfattning att civilförsvarets medverkan för att omhänderta dem behövs även om det inte föreligger behov av ökad beredskap inom krigsmakten.

I fråga om längden av den föreslagna beredskapstjänstgöringen för civilförsvarspliktiga ansluter sig flertalet remissinstanser till det i departementspromemorian framförda förslaget att begränsa tjänstgöringstiden till högst 30 dagar. *Civilförsvarsstyrelsen, beredskapsnämnden för psykologiskt försvar* och *länsstyrelsen i Västerbottens län* anser dock, att tiden bör bestämmas till sammanlagt högst 180 dagar i likhet med vad som gäller för värnpliktig personal. *Civilbefälhavaren i Bergslagens civilområde* finner 30-dagarstiden vara för kort men 180-dagarstiden för lång och föreslår att tjänstgöringsskyldigheten bestäms till exempelvis 90 dagar. *Civilförsvarsstyrelsen* framhåller att tillgången på specialister och kvalificerad personal i nyckelbefattningar inom civilförsvaret är mycket begränsad. Om tjänstgöringstiden inskränks till högst 30 dagar innebär det att ersättare för sådan personal måste utses i större omfattning än vid längre tjänstgöringstid. Kvaliteten på personalen sjunker och avsevärda administrativa svårigheter uppstår. Enligt beredskapsnämnden för psykologiskt försvar kan en så kort tid som högst 30 dagar leda till ett ganska ohanterligt avlösningssystem. Inom ramen för en längre tjänstgöringstid skulle civilförsvarsstyrelsen få möjlighet att anpassa inkallelsernas längd på ett smidigt sätt efter omständigheterna och med hänsyn till personalen. Liknande synpunkter framförs av *civilbefälhavaren i Bergslagens civilområde* och *länsstyrelsen i Västerbottens län*.

Svenska arbetsgivareföreningen understryker att civilförsvarspliktiga i värnpliktsåldern i första hand bör kallas in till beredskapstjänstgöring. Enligt arbetsgivareföreningens mening bör vidare i största möjliga omfattning befälsanställda i civilförsvaret, befattningshavare vid polis- och brandväsendet samt frivilliga tas ut innan övrig personal med civilförsvarsplikt tas i anspråk för ifrågavarande tjänstgöring. *Civilbefälhavaren i Nedre Norrlands civilområde* ifrågasätter om inte civilförsvarsstyrelsen redan i fredstid bör söka former för att i så stor utsträckning som möjligt under beredskapstjänstgöring kunna använda sig av frivillig personal som är inskriven i civilförsvaret. *Rikspolisstyrelsen* förutsätter att den civilförsvarspliktiga personal, som är krigsplacerad i bevakningskårernas ordningsplutoner, tas med vid beräkningen av den personal som skall beordras till den föreslagna beredskapstjänstgöringen.

Departementschefen

I ett skärpt läge har civilförsvaret f. n. begränsade möjligheter att inkalla personal med stöd av civilförsvarsplikt. Beslutar Kungl. Maj:t med hänsyn till krigsberedskapen att beredskapsövning skall anordnas vid krigsmakten, kan förordnande också meddelas att värnpliktiga som är inskrivna i civilförsvaret skall inkallas för utbildning och övning under motsvarande tid. Det är emellertid endast ca 20 000 man som omfattas av denna tjänstgöringsplikt. I övrigt förutsätts att Kungl. Maj:t meddelat förordnande om civilförvarsberedskap för att civilförvarspliktiga i allmänhet skall kunna åläggas mera omfattande tjänstgöring inom civilförsvaret. Sådant förordnande kan meddelas när landet är i krig eller krigsfara.

Det kan på goda grunder förutsättas att beslut om civilförvarsberedskap kommer att meddelas först när krigsfaran för vårt land bedöms som överhängande. Beredskapshöjande åtgärder inom civilförsvaret kan emellertid behöva vidtas redan tidigare och anpassas till sådana åtgärder inom övriga sektorer av totalförsvaret. Det är särskilt angeläget att civilförsvarets mobiliseringsberedskap är hög i situationer då riskerna för krigsfara allvarligt ökar. Redan innan det säkerhetspolitiska läget nödvändiggör beslut om civilförvarsberedskap bör också alarmeringsberedskapen inom civilförsvaret, beredskapen för att snabbt genomföra utrymningar och civilförsvarpolisens bevakningsberedskap vara sådan att organisationen kan verka utan dröjsmål. Även bevakningskårernas ordningsplutoner kan behöva användas i ett sådant läge. Förberedelser kan vidare bli nödvändiga för att den lokala ledningen av civilförsvaret i civilförvarsområdena utan vidare skall kunna föras över från länsstyrelserna till civilförvarscheferna när civilförvarsberedskap intas. Civilförvarsstyrelsen har i sin framställning gett exempel på ytterligare beredskapsåtgärder som kan bli aktuella i ett skärpt läge innan förordnande meddelas om civilförvarsberedskap.

Jag vill i detta sammanhang särskilt erinra om civilförsvarets uppgift att i ett skärpt läge ta emot flyktingar. Civilförsvaret har att svara för denna uppgift när Kungl. Maj:t förordnar därom. Sådant förordnande får förutsättas ges när fredssamhällets ordinarie organ och resurser inte räcker till. Det är inte osannolikt att denna uppgift för civilförsvaret aktualiseras oberoende av om Kungl. Maj:t finner skäl förordna om civilförvarsberedskap med hänsyn till eventuell krigsfara. Möjligheterna för civilförsvaret att fullgöra uppgiften framstår som begränsade, om inte den lokala ledningsorganisationen och viss annan personal kan tas i anspråk tillräckligt skyndsamt. Civilförsvaret saknar emellertid personella resurser för uppgiften, innan förordnande om civilförvarsberedskap meddelas.

Den personella beredskapen hos civilförsvaret kan i viss utsträckning tillgodoses genom de nuvarande bestämmelserna om civilförsvarsplikt. Dessa bestämmelser är i stort sett avpassade efter det beredskapssystem och det krav på balans inom systemet som allmänt gäller för totalförsvaret. Civil-

försvaret har sålunda en relativt hög ständig beredskap i den meningen att dess krigsorganisation är väl förberedd att mobiliseras snabbt. Genom att värnpliktiga som är inskrivna i civilförsvaret kan tas i anspråk för civilförsvarsuppgifter i samband med beslut om beredskapsövning för krigsmakten tillgodoses också i viss mån kravet på sådan bevakning av skydds-föremål som ankommer på civilförsvaret i ett skärpt läge. Relativt få värnpliktiga tillhör emellertid denna grupp. Enbart inkallelser av dessa värnpliktiga tillgodoser inte heller kraven på lämpligt personurval för de olika beredskapsuppgifterna. Den tillåtna övningstiden om högst 60 timmar under varje följd av tre år medger vidare inte att civilförsvarspliktiga i allmänhet hålls inkallade för beredskapsuppgifter. Det framstår med hänsyn härtill som uppenbart att civilförsvaret saknar personella resurser för att kunna fullgöra de beredskapsuppgifter som enligt min tidigare redogörelse ankommer på civilförsvaret i ett skärpt läge innan förordnande om civilförsvarsberedskap meddelats. Jag anser det vara nödvändigt att civilförsvaret får möjlighet att kalla in personal till beredskapstjänstgöring utan att civilförsvarsberedskap råder. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut om sådan tjänstgöring.

Några remissinstanser har tagit upp frågan om inte förordnande om skyldighet för civilförsvarspliktiga att fullgöra beredskapstjänstgöring bör kunna meddelas redan innan Kungl. Maj:t beslutat att värnpliktiga skall kallas in till beredskapsövning enligt värnpliktlagen. Som överbefälhavaren anfört kan beredskapshöjande åtgärder behöva vidtas inom civilförsvaret utan att beredskapsövning nödvändigtvis genomförs vid krigsmakten. För att ge Kungl. Maj:t tillräcklig handlingsfrihet anser jag att förordnande om beredskapstjänstgöring för civilförsvarspliktiga inte bör formellt anknytas till beslut om beredskapsövning för värnpliktiga. Sådant förordnande bör kunna ges så snart det är nödvändigt med hänsyn till försvarsberedskapen. Beredskapstjänstgöring bör inte som nu är fallet med den beredskapstjänstgöring som kan åläggas i civilförsvaret inskrivna värnpliktiga begränsas till att avse endast utbildning och övning. Den avsedda tjänstgöringen innebär ju bl. a. omhändertagande av flyktingar och andra beredskapsuppgifter, som inte har karaktär av utbildning och övning.

När det gäller beredskapstjänstgöringens längd föreslår civilförsvarsstyrelsen i sin framställning samma tid som gäller för beredskapsövning enligt värnpliktlagen, dvs. sammanlagt högst 180 dagar, medan det i departementspromemorian föreslås en begränsning till högst 30 dagar. Flertalet remissinstanser ansluter sig till promemorieförslaget. Några remissmyndigheter, bl. a. civilförsvarsstyrelsen och beredskapsnämnden för psykologiskt försvar, anser dock den längre tjänstgöringstiden vara mera lämplig. En remissmyndighet har föreslagit en tid av högst 90 dagar. För min del anser jag övervägande skäl tala för att beredskapstjänstgöringen begränsas till sammanlagt högst 30 dagar. Denna tid torde vara tillräcklig för att ge-

nomföra de åsyftade beredskapshöjningarna. De av några remissmyndigheter befarade olägenheterna med eventuella avlösningar anser jag vara överdrivna. Den nuvarande möjligheten att ålägga värnpliktig som är inskriven i civildförsvaret beredskapstjänstgöring under högst 180 dagar bör dock behållas. Motsvarande möjlighet bör föreligga att ta i anspråk befälsanställda som tillhör civildförsvaret.

Slutligen vill jag framhålla att ianspråktagande av personal med civildförsvarsplikt för beredskapstjänstgöring bör komma i fråga endast när det är oundgängligen nödvändigt för att civildförsvaret skall kunna fullgöra sina beredskapsuppgifter. Jag delar den i promemorian framförda uppfattningen att knappast mer än sammanlagt 10 000 personer skall behövas för de åsyftade uppgifterna. Meddelas förordnande om beredskapstjänstgöring, bör i första hand undersökas möjligheterna att ta i anspråk värnpliktiga som är inskrivna i civildförsvaret. I viss utsträckning bör också befälsanställda som tillhör civildförsvaret kunna utnyttjas. Vidare bör frivilliga användas så långt det är möjligt. Det bör också erinras om att civildförsvarschefer och distriktschefer ofta är anställda vid polis- och brandväsendet och att de som sådana är skyldiga att motta uppdrag i civildförsvaret. För dem gäller alltså att en beredskapstjänstgöring i första hand följer av uppdraget och inte av civildförsvarsplikten. Med hänsyn härtill torde civildförsvarspliktiga i allmänhet i endast begränsad omfattning behöva inkallas till beredskapstjänstgöring.

Meddelas förordnande om beredskapstjänstgöring förutsätts uppkommande kostnader kunna bestridas från tillgängliga förslagsanslag för civildförsvaret.

En utökning av civildförsvarsplikten till att omfatta även beredskapsövning nödvändiggör ändringar i 12 § 1—3 mom. civildförsvarslagen. Det ankommer på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser som gör det möjligt att för beredskapsövning ta i anspråk befälsanställda som tillhör civildförsvaret.

I enlighet med det anförda har inom försvarsdepartementet utarbetats förslag till *lag om ändring i civildförsvarslagen (1960:74)*. Lagändringen bör träda i kraft den 1 juli 1970. Lagförslaget torde få fogas till statsrådsprotokollet som *bilaga*.¹

Jag hemställer att lagrådets utlåtande över förslaget inhämtas enligt 87 § regeringsformen genom utdrag av protokollet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

¹ Bilagan har uteslutits här. Förslaget i bilagan är likalydande med det förslag som är fogat vid propositionen.

Närvarande:

f. d. justitierådet	REGNER,
regeringsrådet	MARTENIUS,
justitierådet	BERNHARD,
justitierådet	HESSER.

Enligt lagrådet den 18 februari 1970 tillhandakommet utdrag av protokoll över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 6 februari 1970 hade Kungl. Maj:t förordnat, att enligt 87 § regeringsformen lagrådets utlåtande skulle inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändring i civilförsvarslagen*.

Förslaget, som finns bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Carl Ivar Skarstedt.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
Ingrid Hellström

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 13 mars 1969.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden ANDERSSON, LANGE, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, WICKMAN, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter lagrådets utlåtande över förslag till *lag om ändring i civilförsvarslagen (1960:74)*.

Föredraganden upplyser, att lagrådet lämnat förslaget utan erinran, och hemställer att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att antaga lagförslaget.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten